

A gyermekek jogai

Kedves Olvasó!

Nemrég kerültél ki a családobból, és most csupa váratlan, nehezen megmagyarázható dolog történik Veled. Minden családban vannak nehéz időszakok. Különösen súlyos esetben, ha a gyerekek veszélyben vannak, a hatóságoknak be kell avatkozniuk. Ilyenkor a gyermekeket ki kell emelni onnan, ahol a veszélyek leselkednek rájuk, és biztonságos helyre, védett körülmények közé kell elhelyezni őket. A rendszer, amely ilyenkor működésbe lép, a gyermekek védelmének rendszere.

Az Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ (OBDK) gyermekjogi képviselői által készített kiadványunkkal szeretnénk Neked segíteni abban, hogy megértsd ezeket az eseményeket, a bizonytalanság és kiszolgáltatottság helyett ismerd meg lehetőségeidet, jogaidat.

Olyan hasznos információkat gyűjtöttünk itt össze, amelyekről úgy gondoltuk, hogy segítenek Neked megérteni, hogy mi történik Veled, ha gyermekvédelmi szakellátásba kerülsz. Füzetünkben többek között olvashatsz a gyámhivatali eljárásról, a nevelésbe vétel folyamatáról, a kapcsolattartási lehetőségekről, a zsebpénz jogosultsági feltételeiről, a gyermekjogi képviselői segítségnyújtásról.

Bízunk benne, ha elolvasod ezt a kiadványt, sok kérdésre választ kapsz!

Ha további kérdéseid vannak, vagy segítséget szeretnél kérni, fordulj bizalommal az OBDK gondozási helyed szerinti illetékes gyermekjogi képviselőjéhez (a képviselő elérhetőségét megtalálod a www.obdk.hu oldalon), vagy hívd az alábbi ingyenesen hívható zöldszámot: 06-80-620-055.

Miben tud segítséget nyújtani Neked a gyermekjogi képviselő?

A gyermekjogi képviselő legfontosabb feladata az, hogy a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermekek jogainak védelmét ellássa. Segítséget nyújtson Neked jogaid megismerésében és érvényesítésében, valamint kötelességeid megismerésében és teljesítésében.

Ha panaszkod van valamilyen Veled kapcsolatos ügyben, akkor a gyermekjogi képviselő segítségét kérheted a panaszkod megfogalmazásában. A gyermekjogi képviselő ezen túl a panaszkod kivizsgálását is kezdeményezheti pl. a hatóságoknál.

A gyermekjogi képviselő közreműködik abban is, hogy minden gyermek szükségletének megfelelő ellátást és gondozást kapjon, rendszeresen tarthasson kapcsolatot a szüleivel, testvéreivel. Kiemelten figyel azokra a gyermekekre, akik különleges vagy speciális ellátásban részesülnek.

A gyermekjogi képviselő – ha valamilyen jogsérelem merül fel – eljár a gyermek-önkormányzat, az érdekképviselői fórum vagy a gyermek szülője, illetve törvényes képviselője megkeresése esetén is.

Gyermekvédelmi szakellátás keretében nevelőszülőhöz, gyermekotthonban vagy lakásotthonban helyezhetnek el Téged. Ilyenkor tudnod kell, hogy a Veled kapcsolatos döntéseknél a szakembereknek mindig a Te érdekeidet kell szem előtt tartaniuk. Ez nem jelenti azt, hogy az a legjobb érdeked, amit Te annak gondolsz! Alapvető jogaidat, amelyek minden embert megilletnek – az élethez, az emberi méltósághoz, a biztonsághoz, a bántalmazások elleni védelemhez való jogaidat – mindenkinek tiszteletben kell tartania!

Miért lehetsz veszélyeztetve?

Mert például olyan bántalmazás vagy elhanyagolás ért a saját családotokban, ami miatt az életed vagy a fejlődésed került közvetlen veszélybe.

Ki dönti el, hogy ahol élsz, ott veszélyeztetve vagy?

Akérdésről a gyámhivatal dönt. Ha azonban azonnal kell dönteni a veszélyeztetettségéről, akkor a gyámhivatal mellett például az úgynevezett „beutaló szerv” – a rendőrség, az ügyészség és a bíróság – is dönthet a családotból való kiemelésedről. Ezt az intézkedést **ideiglenes hatályú elhelyezésnek** nevezik.

Az ideiglenes hatályú elhelyezésednél a beutaló szervnek döntése meghozatalánál a következő sorrendet kell figyelembe vennie

- » el tud-e helyezni Téged különálló szülődnél?
- » el tud-e helyezni Téged valamelyik hozzátartozódnál (rokonodnál)?
- » el tud-e helyezni Téged más személynél (például baráti családnál)?
- » el tud-e helyezni Téged nevelőszülőnél?

Ha egyik elhelyezésre sincs lehetősége a beutaló szervnek, akkor végső esetben befogadó otthonban, gyermekotthonban vagy lakásotthonban helyez el Téged.

A beutaló szerv nem helyezhet el olyan hozzátartozónál, aki ellen alapos okkal tiltakozol.

A gyámhivatal a beutaló szerv döntését minden esetben felülvizsgálja:

- » ha az elhelyezésed okai már nem állnak fenn, azaz nem vagy veszélyben, akkor 30 napon belül megszünteti az elhelyezésedet;
- » ha a veszély továbbra is fennáll, akkor 35 napon belül elrendeli a nevelésbe vételledet, és egy állandó nevelőszülői vagy gyermekotthoni, lakásotthoni elhelyezést határoz meg.

A gyámhivatalnak megalapozott indokkal lehetősége van arra, hogy a bíróságon pert indíthasson elhelyezésed megváltoztatására vagy szüleid bizonyos szülői jogainak megvonására. Ezek bonyolult, hosszadalmas eljárások, a gyermekjogi képviselő

részletesen elmagyarázza ezt Neked, ha kéred.

Az ideiglenes hatályú elhelyezéséről, annak megszüntetéséről mindig döntenie kell a gyámhivatalnak. Ez azt jelenti, hogy amíg erről nem dönt, addig Te ideiglenes hatállyal vagy elhelyezve a nevelőszülőnél vagy a gyermekotthonban. Fontos, hogy tudd, az ideiglenes hatályú elhelyezés időtartama általában nem 30 nap! Számos vizsgálat szükséges ahhoz, hogy sorsodról megnyugtató módon tudjon döntenie a gyámhivatal.

Nevelésbe vétel

Ez hatósági döntés, melyet szintén a gyámhivatal hoz meg. A döntés meghozatala előtt a hatóságnak több fontos véleményt be kell szereznie (gyermekjóléti szolgálat véleménye, gyermekvédelmi szakértői bizottság szakértői véleménye) és Téged is meg kell hallgatnia. A gyermekvédelmi szakértői bizottság szakemberei elbeszélgetnek Veled, és miután alaposabban megismertek Téged, elkészítik a nevelésbe vételeddre tett javaslatot. Ekkor döntenek arról is, hogy indokolt-e speciális és/vagy különleges ellátásod. Végül javaslatot tesznek gondozási helyedre: nevelőszülő, lakásotthon vagy gyermekotthon lenne-e számodra a legmegfelelőbb.

A gondozási helyed meghatározása során figyelemmel kell lenni

- a) az életkorodra, egészségi állapotodra, nevelési szintedre,
- b) a testvéreiddel való együttes elhelyezésedre,
- c) a nevelésed megkívánt folyamatosságára,
- d) a vallási és lelkiismereti meggyőződésedre,
- e) a korábbi lakóhelyedtől és nevelési-oktatási intézményedtetől való távolságra,
- f) a rendelkezésre álló férőhelyekre.

Nagyon fontos szabály, hogy miután nevelésbe vettek, szüleid szülői felügyeleti joga szünetel vagy megszűnik. Ez azt jelenti, hogy az életeddel kapcsolatos döntéseket ezután (amíg nevelésben vagy) ők már nem hozhatják meg.

A szülői felügyelet szünetelése miatt a gyámhivatalnak számodra **gyermekvédelmi gyámot** kell rendelnie. A gyermekvédelmi gyám a területi gyermekvédelmi szakszolgálat munkatársa. Törvényes képviselőd és vagyoned kezelése mellett ő segít Neked a jogaid gyakorlásában is. Gyermekvédelmi gyámodnak meg kell ismernie a véleményedet, és azt közvetítenie kell a megfelelő intézmények, szervek és hatóságok felé. Amíg a gyermekvédelmi szakellátásban élsz, a gyermekvédelmi gyámod személye állandó.

Ha nevelőszülőnél, gyermekotthonban/lakásotthonban vagy elhelyezve, alapjogaid mellett az alábbi jogaid vannak:

- » Mivel nevelésbe vagy véve, jogod van ahhoz, hogy életkorodhoz, egészségi állapotodhoz, fejlettségedhez, valamint egyéb szükségleteidhez igazodóan
- » állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó, teljes körű ellátásban, gondozásban részesülj;
- » nemzetiségi, etnikai és vallási hovatartozásodat figyelembe vevő, megfelelő nevelésben,

- oktatásban és érdekeid érvényesítésére megfelelő törvényes képviselőben részesülsz;
- » gondozási helyed megváltoztatását, gyermekeddel vagy testvéreiddel való együttes elhelyezéset kezdeményez;
- » felzárkóztató, tehetségfejlesztő programokon és érdeklődésednek megfelelő szabadidős foglalkozásokon vegyél részt;
- » vallási vagy lelkiismereti meggyőződésedet szabadon megválaszd, kinyilvánítsd és gyakorold, valamint hit- és vallásoktatásban vegyél részt;
- » véleményt nyilváníts a részedre biztosított nevelésről, oktatásról, ellátásról, a személyedet érintő kérdésekben meghallgassanak, tájékoztassanak;
- » érdekeid képviselőre a gyermekönkormányzat munkájában részt vegyél;
- » támogatást kapsz gondozódtól, törvényes képviselődtől családi környezetbe való visszatérésedhez;
- » családi környezetbe való visszatérésedet kezdeményez;
- » személyes kapcsolataidat ápolhasd;
- » a személyes tulajdon szokásos tárgyaihoz fűződő jogaidat gyakorolhasd;
- » utógondozásban részesülsz.

E jogok érvényesítésében a gyermekvédelmi gyám mellett az OBDK gyermekjogi képviselője is tud segíteni Neked!

Gondozási hely a gyermekvédelmi szakellátásban: nevelőszülő vagy gyermekotthon/lakásotthon lehet.

Nevelőszülő: családból kiemelt gyermekek teljes körű ellátását végzi, a saját otthonában. Feladata, hogy elősegítse a nála nevelkedő gyermek kiegyensúlyozott fejlődését. A nevelőszülői feladat egy szolgáltatás nyújtását is jelenti. Ezt a hivatást csak megfelelő engedélyek birtokában lehet ellátni, amit rendszeresen ellenőriznek.

A nevelőszülőnek elő kell segítenie, hogy a nála nevelkedő gyermek minél hamarabb visszakerülhessen a vér szerinti családjába, ha ez nem lehetséges, kerüljön örökbefogadó szülőhöz, ha ez sem lehetséges, akkor készítse fel az önálló életre.

Gyermekotthon/lakásotthon: megszakítás nélkül, azaz állandóan működő gyermekintézmény. A gyermekotthonban családból kiemelt gyermekek vannak elhelyezve addig, amíg a sorsuk nem rendeződik. Ha családi házban működik a gyermekotthon, és maximum 12 férőhelyes, akkor azt lakásotthonnak hívjuk. A klasszikus gyermekotthon maximum 48 férőhelyes lehet.

Többfajta gyermekotthon van:

- » A befogadó otthonba kerülnek azok a gyermekek, akiket azonnal ki kellett emelni a családjukból, és a gyámhivatal még nem döntött tartós elhelyezésükről.
- » Normál gyermekotthon.
- » Különleges gyermekotthon: 0–3 év közötti, vagy tartósan beteg, vagy fogyatékos gyermekek ellátását biztosítja.
- » Speciális gyermekotthon: olyan gyermek számára nyújt teljes körű ellátást és terápiát, aki súlyos pszichés vagy súlyos disszociális tüneteket mutat (például: súlyos

cselekményeket követ el, ami akár büntetendő is lehet), vagy pszichoaktív szereket használ (például: drog, alkohol).

A gyermekotthonok belső életét, a jogok és kötelezettségek gyakorlását **a házirend** szabályozza. A házirend elkészítésébe be kell vonni a gyermekotthonban lakó gyermeket is, úgy kell megfogalmazni a szabályokat, hogy azt a gyermekek is tudják értelmezni, számukra is egyértelműek, átláthatóak és követhetőek legyenek.

A házirend tartalmazza a napirendből fakadó feladatokat, a gyermekek és dolgozók magatartására vonatkozó szabályokat, a gyermekek kapcsolattartására vonatkozó gyermekotthoni szabályokat, a gyermekek érdekérvényesítésének lehetőségeit.

Fő célja az, hogy az adott közösség harmonikus működését elősegítse, kiszámíthatóvá, biztonságossá tegye a lakók mindennapjait.

Teljes körű ellátás

Akár nevelőszülőnél, akár gyermekotthonban/lakásotthonban élsz, ugyanolyan színvonalú, teljes körű ellátást kell kapnod. A legfontosabb, hogy gondozási helyeden a nevelőszüleid, nevelőid, gyermekvédelmi gyámod olyan feltételeket teremtsenek számodra, melyek érzelmi biztonságot nyújtanak Neked, és elősegítik személyiséged fejlődését. Minden gyermekvédelmi szakember célja az, hogy gondozási helyeden jól érezd magad.

A gyermekvédelmi jogszabályok pontosan meghatározzák, hogy milyen ellátásokat kell kapnod a teljes körű ellátás keretében.

Melyek ezek az ellátások?

Lakhatás

Megfelelő körülményeket, olyan helyet kell biztosítani számodra, ahol jól érezd magad! Biztosítani kell, hogy legyen önálló élettered, ágyad, íróasztalod, szekrényed, ahol a személyes dolgaidat elhelyezheted.

Életkorodnak és egészségi állapotodnak megfelelő étkezés

Ez azt jelenti, hogy naponta legalább öt alkalommal kell számodra étkezést biztosítani, és ebből egy alkalommal meleg ételt. Fontos, hogy étrended úgy legyen összeállítva, hogy abban sok vitamin legyen, az egészséges táplálkozás követelményeinek megfelelően. A jogszabály pontosan meghatározza, hogy gondozási helyednek mennyi pénzt kell az élelmezésre fordítania.

Ha betegségéd indokolja – például cukorbeteg, liszt- vagy tejérzékeny vagy –, akkor számodra az orvos előírásainak megfelelő étkezést kell biztosítani.

Ruházat

Gondozási helyeden megfelelő ruházatot is biztosítani kell számodra. Ez legalább 6 váltás fehérneműt, 3 váltás hálóruhát, az évszaknak megfelelő, legalább 2-2 váltás otthoni és utcai ruhát, cipőt, valamint alkalmi (ünneplő) és sportruházatot jelent. Biztosítani kell számodra a személyes higiéniához szükséges alapvető textíliákat is, mint ágynemű, törölköző.

A ruházatot tisztántartásában és javításában életkorodnak megfelelő módon Neked is részt kell vened!

Személyes higiénia

A mindennapos tisztálkodáshoz, testápoláshoz szükséges feltételekkel – tisztálkodási, testápolási szerekkel – rendelkezned kell, ezt gondozási helyed biztosítja számodra. Ha valami különlegesebb illatszerre, felszerelésre vágysz, azt a zsebpénzedből vásárolhatod meg magadnak.

Egészségügyi és mentálhigiénés ellátás

Ha beteg vagy, és egészségügyi ellátásra szorulsz, az orvos által felírt gyógyszereket és a megfelelő ellátást meg kell kapnod. Ennek biztosítása a gondozóid, nevelőid feladata. Ha fogyatékosságod/betegséged miatt különleges ellátásod indokolt, a gyógyulásod, fejlesztésed érdekében szükséges terápiák biztosításáról, eszközök beszerzéséről gondozási helyednek kell gondoskodnia.

Ha speciális ellátásban részesülsz, az indokolt terápiákat, fejlesztéseket szintén biztosítani kell számodra.

Oktatás, nevelés

Az iskolába járásodhoz szükséges feltételeket – tandíj (ezt csak az első szakképzettség megszerzéséhez!), tankönyv, tanszer, egyéb iskolai felszerelések, iskolatáska, iskolába járással kapcsolatos költségek – gondozási helyednek kell biztosítania számodra.

Ha úgy érzed, hogy nehezen megy a tanulás, vagy jelentős lemaradásod van osztálytársaidhoz képest, akkor gondozóidnak, nevelőidnek segítséget kell nyújtaniuk Neked annak érdekében, hogy tanulmányaidban megfelelően haladj, és sikeresen eleget tudj tenni kötelezettségeidnek.

Ha valamiben tehetséges vagy – például sport, művészetek, nyelvtanulás – az ehhez szükséges költségeket gondozási helyednek kell kifizetnie.

Magyarország biztosítja az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatást.

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti,

vagy legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. Az iskolába járás a tankötelezettség ideje alatt nem a Te döntéseden múlik, tehát akár szeretsz iskolába járni, akár nem, tanulnod kell. Ez olyan kötelesség, amit törvény ír elő számodra. A tankötelezettség a gyermek 16 éves koráig tart, kivételes esetben magántanulóként is teljesíthető.

A törvény azt is leírja, hogy milyen kötelezettségeid és milyen jogaid vannak. Jogod van, különösen a személyiséged szabad kibontakoztatásához, az önrendelkezési joghoz, ahhoz, hogy a családi életedet és a magánéletedet a nevelési-oktatási intézmény tiszteletben tartsa. Ez azt jelenti, az iskolának a te jogaidat is tiszteletben kell tartania. Fontos kiemelni, hogy a személyiségi jogok gyakorlása bizonyos esetekben korlátozható. A törvény szerint a tanuló személyiségi jogának gyakorlása nem korlátozhat másokat ugyanezen jogainak érvényesítésében, továbbá nem veszélyeztetheti a saját és társai, a nevelési-oktatási intézmény alkalmazottai egészségét, testi épségét, valamint a művelődéshez való jog érvényesítéséhez szükséges feltételek megteremtését, fenntartását.

A Híd képzés

Ha tanköteles korú tanuló vagy, alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezel, de középfokú iskolába nem nyertél felvételt, tanulmányaidat az általános iskola kezdeményezésére a Híd I. programban folytathatod.

Ha olyan tanköteles korú tanuló vagy, aki alapfokú iskolai végzettséggel nem rendelkezik, de legalább hat általános iskolai évfolyamot sikeresen elvégeztél, azt a tanévet követően, amelyben tizenötödik életévedet betöltöd, az általános iskola

kezdeményezheti a felvételeket a Híd II. programba.

A Híd II. program keretében elsajátíthatod azokat az ismereteket, amelyek a szakképzés megkezdéséhez szükségesek, továbbá megszerezheted a szakképzésbe történő bekapcsolódáshoz szükséges elméleti és gyakorlati tudást is. A Híd II. program sikeres befejezése után a szakiskolai szakképzési évfolyamon, évfolyamokon készülhetsz fel a szakmai vizsga letételére.

Az iskolai beíratás a gyermekvédelmi gyámod feladata, de természetesen a Te véleményedet is figyelembe kell vennie! Ha nem értetek egyet ebben a kérdéskörben, akkor a gyámhivatal hoz döntést. Amikor bizonytalan vagy a személyiségi jogok pontos tartalmában, kérdésed van arra vonatkozóan, hogy az iskola jogszerűen korlátozza-e ezen jogok gyakorlását, ha úgy érzed, hogy a gyermekvédelmi gyámod nem vette figyelembe a Te véleményedet, akkor fordulj bizalommal a gyermekjogi képviselőhöz.

Szabadidő

Fontos, hogy szabadidődben jól érezd magad! Ennek érdekében gondozóidnak, nevelőidnek olyan kulturális, sport és játék programokat kell szerveznie a lehetőségeikhez képest, melyek Téged érdekelnek és hozzájárulnak szabadidőd hasznos eltöltéséhez. Ennek költségeit gondozási helyednek kell biztosítania.

Zsebpénz

Minden 3 év feletti gyermek havi rendszerességgel jogosult zsebpénzre. A zsebpénzed felhasználásáról önállóan döntesz! A zsebpénzed átvételét aláírásoddal igazolod, melyet egy összegben kell odaadni számodra, ha Te azt úgy kéred. Lehetőséged van arra is, hogy a felhasználáshoz segítséget kérj a gondozóidtól. Zsebpénz-elvonással büntetni nem lehet!

A zsebpénz havi összege nem lehet kevesebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének

- » 5%-ánál a 3–10 éves, (2014-ben 1425 Ft),
- » 13%-ánál a 10–14 éves, (2014-ben 3705 Ft),
- » 18%-ánál a 14 év feletti (2014-ben 5130 Ft) gyermek esetében.

(Az összeg változhat, attól függően, hogy az öregségi nyugdíj legkisebb összege hogyan módosul.)

Ha engedély nélkül elhagyod gondozási helyed, ennek időtartamára nem jár zsebpénz. Fontos, hogy a zsebpénzedet hasznos dolgokra költsd, azon ne vegyél cigarettát, alkoholt, azaz olyan dolgokat, amelyek károsak az egészségedre!

Kapcsolattartáshoz való jog:

Bár jelenleg nem tudsz a családdal együtt élni, azonban az nagyon fontos, hogy a szüleiddel, testvéreiddel, nagyszüleiddel kapcsolatot tarts. Ez számodra biztosított jog, a szüleid számára pedig kötelezettség.

A kapcsolattartásról a gyámhivatal dönt, de a gyámodat is feljogosíthatja arra, hogy engedélyezzen számodra kapcsolattartást.

A kapcsolattartásnak 2 formája van: a folyamatos és az időszakos kapcsolattartás.

A folyamatos kapcsolattartás azt jelenti, hogy meghatározott időszakonként találkozol a családdal. Ez történhet a gyermekotthonban, nevelőszülőnél, kapcsolattartásra kijelölt helyen, de az is lehet, hogy hazamehetsz a saját otthonodba. Ebben a kérdésben a gyámhivatal dönt, amit mindenkinek be kell tartania. Nem alkalmazhatnak Veled szemben olyan büntetést, amely ezt a kapcsolattartást megtiltaná Neked.

Ha a gyámhivatal úgy ítéli meg, hogy a kapcsolattartás során szakember is legyen melletted, akkor úgynevezett felügyelt kapcsolattartást rendel el. Ha rendeződik a kapcsolatod a szüleiddel, akkor ezen lehet változtatni. Az erre vonatkozó módosítást a gyámhivataltól kell kérni.

Időszakos kapcsolattartásnak azt nevezzük, amikor az iskolai szünetekben, ünnepekkor (karácsony, húsvét, pünkösd) elmehetsz a családdhoz. Ilyenkor akár több napig is együtt lehetsz a szeretteiddel.

A szüleiden kívül a nagyszüleiddel és testvéreiddel is jogod van találkozni. A velük történő kapcsolattartásodról is a gyámhivatal dönt. Ha esetleg a szüleid, nagyszüeid nem élnek, vagy egyéb okból tartósan akadályozva vannak abban, hogy találkoznai tudjatok, akkor szüeid testvérét vagy valamelyik szülőd házastársát is feljogosíthatja a gyámhivatal a kapcsolattartásra.

Amikor haza mész a családotodhoz a kapcsolattartásra, akkor ez nem jelenti azt, hogy csak otthon lehetsz. Ebben az időszakban a szüeid tartoznak érted felelősséggel, így ha ők elengednek, akkor mehetsz például barátaidhoz, osztálytársaidhoz is.

Ha a kapcsolattartás alatt bármi olyan történik, ami Neked kellemetlen, félelmet vagy rossz érzést okoz, nyugodtan visszamehetsz az otthonba/nevelőszülőkhöz. Ha ezt egyedül nem tudod megtenni, akkor hívd fel az otthont vagy a nevelőszüleidet, akik segíteni fognak. Fontos, hogy az ilyen esetekről a gyermekvédelmi gyámodnak, a nevelőszülődnek, gondozóidnak beszámolj, de a gyermekjogi képviselő is szívesen segít, ha megkeresed.

A szüleiddel akkor is van lehetőséged találkozni, ha ők börtönben vannak. Ilyenkor a börtön szabályzata az irányadó a kapcsolattartásban, a gyámhivatal mérlegeli azt, hogy mi a te érdeked.

A személyes találkozásokon kívül telefonon, levélben is tarthatod a kapcsolatot a családdal. Hívhatod Te is a szüleidet, és ők is kereshetnek Téged. Ennek ideje persze nem lehet korlátlan, a gyermekotthonokban a házirend szabályozza ezt.

A kapcsolattartási szabályok változtatására van mód: ha elmúltál 14 éves, akkor ezt Te magad is kérheted közvetlenül a gyámhivataltól, de fontos, hogy erről beszélj a gyermekvédelmi gyámoddal. Emellett az OBDK gyermekjogi képviselői is mindig nyitottak arra, hogy tanácsaikkal a segítségedre lehessenek.

Abban az esetben, ha olyan, számodra fontos személyekkel szeretnél találkozni, akik nem tartoznak a fenti csoportba, a gyámod dönthet arról, hogy találkozhat-e velük és milyen időtartamban. A felelősség a gyámodé, hogy csak olyan személyekkel (gyerekek, felnőttek) találkozz, akik számodra nem jelentenek veszélyt.

Ha közted és gyermekvédelmi gyámod között vita lenne, hogy kikkel tarts kapcsolatot, akkor a gyámhivatalhoz kell fordulnod, ők jogosultak dönteni erről.

A kimenőre vonatkozó szabályok:

A kimenő az az időszak, amikor, ha 14 éves elmúltál, egyedül, felnőtt felügyelete nélkül is elmehetsz a gondozási helyedről pár óra időtartamra. Ez alatt az idő alatt lehetőség van találkozni az ismerőseiddel, elmehetsz moziba, vásárolni, sportolni stb.

Fontos, hogy ebben az időszakban is tartózkodnod kell minden olyan cselekménytől, helyzettől, amely veszélybe sodorhat Téged.

A megállapodott időben vissza kell térned a gondozási helyedre. Ha valamilyen ok miatt nem érsz vissza időben, mindenképpen jelezd a nevelőd felé, hogy ne aggódjanak miattad.

Ha időben nem térsz vissza, és azt nem is jelzed a nevelődnek/nevelőszülődnek, az engedély nélküli eltávozásnak minősül.

Engedély nélküli eltávozás az is, ha engedély nélkül mész el a gondozási helyedről. Ilyenkor a gyermeketthon vagy a nevelőszülőd haladéktalanul értesíti a gyermekvédelmi gyámodat.

Ha még nem múltál el 14 éves, vagy betegségged miatt ez indokolt, akkor a gyámod haladéktalanul, egyéb esetben 24 órán belül megkeresi a rendőrséget a felkutatásod érdekében. Ilyenkor a személyes adataidat, fényképedet átadja a rendőrségnek.

A szüleidet is értesíteni kell az engedély nélküli eltávozásodról. Ha visszaérsz a gondozási helyedre, vagy a rendőrség megtalál, akkor ugyancsak értesítik a szüleidet és a gyámodat.

A gyermekvédelmi gyámod ilyenkor köteles Veled elbeszélgetni arról, hogy mi indokolta az eseményeket, illetve mi történt Veled a távolléted idején. Ezt írásban is rögzíteni kell.

A nevelésbe vétel megszűnése

A nevelésbe vétel több módon szűnhet meg. A legszerencsésebb eset, ha otthon rendeződtek a körülmények, és hazamehetsz. Sajnos, ez nem mindig történik meg, és lehet, hogy egészen nagykorúvá válásodig a gyermekvédelmi szakellátásban maradsz. Az alábbi fejezetekből kiderül, kinek, mikor, milyen módon szűnhet meg a nevelésbe vétele, és utána milyen segítséget kaphat még.

Örökbefogadás

A nevelésbe vett gyermekek között akadnak olyanok is, akiknek nincsenek hozzátartozói, akikkel kapcsolatot tarthat, másoknál a család körülményei nem változtak, vagy éppen a bíróság tiltja meg, hogy gyakorolják szülői jogait. Ilyenkoregy eljárás keretében a gyermeket örökbe adhatóvá nyilvánítják. Aki örökbe adhatóvá vált, annak örökbefogadó szülőket keresnek azok közül, akik már korábban jelezték szándékukat, és arra várnak, hogy mikor ismerkedhetnek meg az örökbe fogadható kisbabaival vagy éppen nagyobb gyermekkel. Akinek Magyarországon nem találnak szülőket, külföldi jelentkezők között keresnek befogadókat, ilyenkor az ismerkedéshez tolmácsot is biztosítanak. Az örökbefogadás egy életre szóló, fontos esemény, ezért előkészítése, lebonyolítása nagy körültekintést igényel. Az örökbefogadás csak akkor jön létre, ha a leendő szülők és gyermekek is egyetértenek, és egyértelműen akarják azt. Mint szinte minden nevelt gyermekkel kapcsolatos eljárás keretében, itt is a gyámhivatal dönt. Az örökbefogadással a gyermek az új család teljes jogú tagja lesz, megilleti őt a vérszerinti gyermek minden joga. Az örökbefogadást csak rendkívül indokolt esetben és csak a gyámhivatal bonthatja fel.

Családba fogadás, harmadik személynél történő elhelyezés, nagykorúság

Nevelésbe vételel megszűnhet, ha van olyan személy, aki vállalja nevelésedet, és ehhez szüleid hozzájárulnak: ez a családba fogadás.

Megszűnik a nevelésbe vétel akkor is, ha a bíróságnál gyermekelhelyezésre vonatkozó per van folyamatban, amelynek döntését követően te a különélő másik szülőhöz vagy harmadik személyhez kerülsz.

Megszűnik a nevelésbe vétel a szüleid kérelmére vagy szüleid és a gyermekvédelmi gyám együttes kérelmére, ha azok az okok, melyek miatt kikerültél a családoból, már nem állnak fenn (megszűnt a veszélyeztetés, a megbetegedett szülő meggyógyult, vagy sikerült javítani az életkörülményeken).

Nagykorúságod elérésével nevelésbe vételel mindenképpen megszűnik, hiszen ettől kezdve nem vagy már gyermek, nagykorúvá, „önjogúvá” váltál. Természetesen, ha továbbra is segítségre van szükséged, azt több módon is megkaphatod korábbi gondozóidtól, ennek formáit alább részletezzük (utógondozás, utógondozói ellátás, otthonteremtési támogatás).

Utógondozás, utógondozói ellátás

Az utógondozás utánkövetést és támogatást jelent, amelyet, ha 18 éves korod előtt szűnt meg nevelésbe vételel, egy évig biztosít számodra a lakóhelyed szerint illetékes gyermekjóléti szolgálat családgondozója. Ha már elmúltál 18 éves, és így szűnik meg a nevelésbe vételel, akkor ezt Neked kell kérned. A gondozásodat korábban ellátó intézmény munkatársa lesz az utógondozód, és a gyámhivatal jelöli ki az utógondozásodat biztosító intézményt.

Mindenképpen elrendelik utógondozói ellátásodat, ha az otthonteremtési támogatást igénybe veszed, mert annak felhasználásában és elszámolásában utógondozód fog segíteni.

Külön kérelmedre és gyermekvédelmi gyámod javaslatának mérlegelése után a gyámhatóság elrendelheti utógondozói ellátásodat, de erre csak akkor van lehetőség, ha nevelésbe vétele nagykorúságod miatt szűnt meg.

Feltételei: létfenntartásodat önállóan nem tudod biztosítani, tanulói, hallgatói jogviszonyban állsz, vagy szociális bentlakásos intézménybe várod felvételedet. Az első esetben 21 éves korodig kaphatod az ellátást, kivéve, ha különleges vagy speciális szükségletű voltál, mert akkor kapsz még egy évig, tehát 22 éves korodig. Ha tanulsz, 24 éves korodig maradhatsz utógondozói ellátott. Ez alól kivétel, ha felsőoktatási intézményben tanulsz, mert ekkor a 25 éves kor az ellátás felső határa. A harmadik esetben, tehát akkor, amikor szociális intézményi felvételt vársz, legfeljebb 22 éves korodig lehetsz utógondozói ellátásban.

Az utógondozói ellátás feltétele, hogy kapj befogadó nyilatkozatot. Ha ez megvan, és a gyámhivatal határozatban döntött ellátásodról, akkor megállapodást kell kötnöd a gondozásodat biztosító intézménnyel. A szerződés betartását vedd komolyan, mert az utógondozói ellátás nem kötelezően adandó ellátás, hanem az adható ellátások körébe tartozik, így a szabályok megszegése, az együttműködés hiánya nem marad következmények nélkül.

Az otthonteremtési támogatás

Erre a támogatásra jogosult minden olyan fiatal, akinek nevelésbe vétele nagykorúságával szűnik meg (a házasságkötés is ide számít), előtte legalább három évig nevelésben volt (az ideiglenes hatályú elhelyezés ideje is beleszámít), és vagyona nem haladja meg a mindenkori öregségi nyugdíjminimum hatvanszorosát. (Ez az összeg 2014-ben 1 710 000 forint.) Vagyonodba ilyenkor nem számít bele az árvaellátás és saját keresményed összege. Az otthonteremtési támogatást 30 éves korodig kérheted.

A nagykorúvá válást megelőző 3 év alól is vannak kivételek, elsősorban, ha mindkét szülőd elhalálozott, vagy szülői felügyeleti jogukat a bíróság megvonta. Ilyen esetekben mindenképpen jár a támogatás. Az otthonteremtési támogatás Magyarország területén használható fel. Vásárolhatsz rajta telket, lakást, házat, tanyát, elköltheted felújításra, bővítésre, fordíthatod lakásod bérleti díjának kifizetésére, önkormányzati lakás felújítására, de részt vehetsz vele lakás-előtakarékossági programban is. Indokolt esetben szociális otthoni férőhely egyszeri megváltására is felhasználható.

Az otthonteremtési támogatás összege attól is függ, mennyi időt töltöttél nevelésben. Ha négy évnél kevesebbet, akkor az érvényes öregségi nyugdíj legkisebb összegének negyvenszeresét, ha négy és öt év között, akkor ennek ötvenszeresét, ha öt évnél többet töltöttél nevelésben, akkor ennek hatvanszorosát kaphatod meg támogatásként. (Az érvényes öregségi nyugdíj legkisebb összege 2014-ben 28 500-Ft.)

Az otthonteremtési támogatás felhasználásában és elszámolásában utógondozód segít.

A támogatás összegét lehet, hogy részletekben kapod meg, ez függ a felhasználás módjától. Ha ingatlant vásárolsz rajta, azt öt évig nem adhatod el, a gyámhivatal elidegenítési tilalmat jegyez be a tulajdoni lapra, ezzel is segítve, hogy ne tudják Tőled elvenni.

Ne felejtse el, hogy mindig jogod van ügyeidről megfelelő tájékoztatást kapni, szándékaidat és véleményedet kulturált módon kinyilvánítani. Gyámod, nevelőid mellett fordulj bizalommal az OBDK gyermekjogi képviselőjéhez, aki elfogulatlan tájékoztatást fog adni Neked minden kérdésedre!

Tartalom

Miben tud segítséget nyújtani Neked a gyermekjogi képviselő?	2
Miért lehetsz veszélyeztetve?	3
Ki dönti el, hogy ahol élsz, ott veszélyeztetve vagy?	3
Nevelésbe vétel.....	4
Teljes körű ellátás.....	6
Melyek ezek az ellátások?	6
Lakhatás	6
Életkorodnak és egészségi állapotodnak megfelelő étkezés.....	6
Ruházat	7
Személyes higiénia	7
Egészségügyi és mentálhigiénés ellátás.....	7
Oktatás, nevelés	7
A Híd képzés.....	8
Szabadidő.....	9
Zsebpénz.....	9
Kapcsolattartáshoz való jog.....	10
A kimenőre vonatkozó szabályok	11
A nevelésbe vétel megszűnése	12
Örökbefogadás.....	13
Családba fogadás, harmadik személynél történő elhelyezés, nagykorúság.....	13
Utógondozás, utógondozói ellátás	13
Az otthonteremtési támogatás.....	14